

Mapa de Patrimoni Cultural

de Sant Vicenç de Torelló

Memòria tècnica.

Redacció: Marta Lloret Blackburn. ANTEQUEM.

Juliol 2011

Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló

À R E A D E C U L T U R A

Diputació
Barcelona

Àrea de Cultura

Mapa del Patrimoni Cultural de Sant Vicenç de Torelló (Osona)

Marta Lloret Blackburn

Mataró, 16 de maig de 2011

SUMARI

1.	PRESENTACIÓ.....	4
2.	AGRAÏMENTS.....	5
3.	MARC GEOGRÀFIC I HISTÒRIC.....	6
3.1.	Medi Físic.....	6
3.2.	Demografia i economia.....	7
3.3.	Síntesi històrica.....	9
4.	METODOLOGIA.....	13
4.1.	Marc teòric.....	13
4.2.	Model d'inventari.....	13
4.3.	Programa de treball.....	14
5.	RESULTATS DE L'ESTUDI.....	16
5.1.	Elements fitxats i elements no fitxats.....	16
5.2.	Patrimoni immoble.....	17
5.3.	Patrimoni moble.....	25
5.4.	Patrimoni documental.....	27
5.5.	Patrimoni immaterial.....	28
5.6.	Patrimoni Natural.....	30
5.7.	Estat actual dels elements inventariats.....	31
6.	RECOMANACIONS.....	36
6.1.	Línies estratègiques.....	36
6.2.	Protecció legal.....	37
6.3.	Preservació i conservació.....	39
6.4.	Recerca.....	40
6.5.	Difusió.....	41
7.	BIBLIOGRAFIA.....	43
	ANNEX 1. Llistat d'elements fitxats per ordre alfabètic.....	47
	ANNEX 2. Llistat d'elements fitxats per ordre numèric.....	58
	ANNEX 3. Llistat d'elements fitxats per ordre tipològic.....	69
	ANNEX 4. LLISTAT D'ELEMENTS NO FITXATS.....	90

CRÈDITS

Nom del projecte	Mapa del Patrimoni Cultural
Població i comarca	Sant Vicenç de Torelló, Osona
Promoció i finançament	Oficina del Patrimoni Cultural (Diputació de Barcelona) Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló
Execució intervenció	Antequem, SL
Autora	Marta Lloret Blackburn
Coordinador	Marc Bosch de Doria
Dates d'execució	Novembre 2010 – abril 2011

1. PRESENTACIÓ

L'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona és un servei especialitzat en la cooperació i promoció del patrimoni cultural local. Dins del seu Programa d'Interpretació del Patrimoni Cultural, l'OPC promou l'elaboració de Mapes del patrimoni cultural, amb col·laboració dels municipis interessats, seguint els següents objectius:

- Captació exhaustiva de dades sobre el patrimoni cultural del municipi.
- Valorització dels elements reconeguts.
- Adopció de mesures per a la seva protecció i conservació.
- Planificació de les accions de rendibilització social i cultural.

Sant Vicenç de Torelló va ser objecte del primer Inventari del Patrimoni Cultural (actualment anomenat Mapa del Patrimoni Cultural) realitzat per l'Oficina del Patrimoni Cultural. Va ser a l'any 1997 i el seu autor fou Antoni Rodríguez Fernández. Tenint en compte els canvis metodològics i tecnològics aplicats en els darrers anys, actualment s'ha fet una revisió i actualització d'aquell treball.

Aquesta memòria tècnica en reflecteix el resultat. L'estudi ha estat en carregat a l'empresa ANTEQUEM, S.L. La realització del treball ha estat executada per Marta Lloret Blackburn, entre els mesos de novembre de 2010 i abril de 2011.

La colònia Borgonya

2. AGRAÏMENTS

Aquest treball no s'hauria pogut realitzar sense l'inestimable ajut d'un seguit de persones i institucions a qui volem agrair enèrgicament la seva col·laboració. En primer lloc volem agrair la col·laboració dels tècnics de l'Ajuntament de Sant Vicenç pel seu interès i les gestions facilitades. Però volem fer-ho d'una manera molt específica al personal dels diferents departaments consultats, especialment de la regidora de Cultura Elisabeth Oró, la tècnica Meritxell Torrents, la Glòria Pons i a l'arxiver Jordi Vilamala.

Quan hem necessitat fer una consulta en un arxiu, biblioteca, museu o centre oficial o privat, ens hem trobat una sèrie de persones que ens han atès molt professionalment. Volem agrair les atencions rebudes pels seus tècnics, especialment al personal de l'Arxiu Comarcal d'Osona i de l'Arxiu Nacional de Catalunya, la Núria Peiris de l'Arxiu Mas, en Rafel Ginebra de l'Arxiu Episcopal de Vic, en Josep Sansalvador de l'Arxiu Gavín, la Lúcia Traveria del Consorci Alba-Ter, en Pere Casas del Museu Industrial del Ter, l'Anna Homs del Museu Episcopal de Vic, en Gerard Verdguer del Museu de la Toneria i en Guillem Mercadal de la secció d'Inventari Artístic del Bisbat de Vic.

El nostre agraïment també és per totes les persones (propietaris, masovers i llogaters) que ens han obert amablement les portes de casa seva: Josep Pujol i Camprodon, Joan Roquet i Tejeiro, Núria Pujol i Rosa Sánchez (Associació de Veïns de Borgonyà), Amics de Vila-seca cultural, mossèn Josep Sala, Xavier Viver i totes aquelles persones que hàgim pogut oblidar.

El riu Ter al seu pas per Sant Vicenç de Torelló

3. MARC GEOGRÀFIC I HISTÒRIC

3.1. Medi Físic

El municipi de Sant Vicenç de Torelló està situat a la comarca d'Osona, amb una extensió de 6,6 km². Limita amb els municipis d'Orís a mestral, Sant Pere de Torelló a gregal i Torelló a migdia, entre els quals es fica com un tascó. Junt amb Sant Pere i Torelló, conformen la Vall del Ges, una vall de la comarca d'Osona on conflueixen el riu Ges i Ter, presidits per la Serralada de Bellmunt. El poble de Sant Vicenç s'estén sota un petit puig presidit pel Castell dels Torelló, el terme del qual agrupava les tres parròquies de la Vall del Ges.

A nivell geològic, al municipi està constituït per les margues, que es concentren a la part de tramuntana del terme en forma de petits turons abruptes on no hi creix vegetació, constituint així el paisatge típic osonenc. La cota més alta del municipi la trobem al nord de la carena del Castell, en el puig de les Tres Batlles (805 m), coincidint amb el límit del terme, seguit del Turó del Castell (781 m). Aquesta carena limita amb les àmplies zones de conreu de la part sud, on s'hi van desenvolupar els nuclis de població.

La carena del Castell

El territori es configura entorn el riu Ges i el Ter, que conflueixen en terme de Torelló. El riu Ges neix a Vidrà (al Ripollès), travessa la serra de Bellmunt i transcorre entre Sant Pere, Sant Vicenç i Torelló, on desemboca al riu Ter. El riu Ter és el segon riu més llarg de Catalunya, neix a Ulldeter (Ripollès) i desemboca al mar a Torroella de Montgri (Baix Empordà). El tram de Sant Vicenç de Torelló correspon al curs mig del riu i transcorre pel sector de ponent del terme municipal, fent de partió amb el terme d'Orís. Tots dos cursos fluvials han estat aprofitats des d'antic, tant per a l'agricultura com per la indústria, ja que s'hi documenten diversos molins, rescloses i, en el cas del Ter, colònies industrials.

El clima de Sant Vicenç és de tipus mediterrani continental, que es caracteritza pels hiverns freds amb glaçades habituals i estius secs i càlids. El règim pluviomètric es concentra a la primavera i a la tardor, essent pràcticament nul a l'estiu. La boira és un fenomen freqüent a la

part sud del terme, especialment a la zona propera als rius Ges i Ter, com és habitual en tota la Plana de Vic.

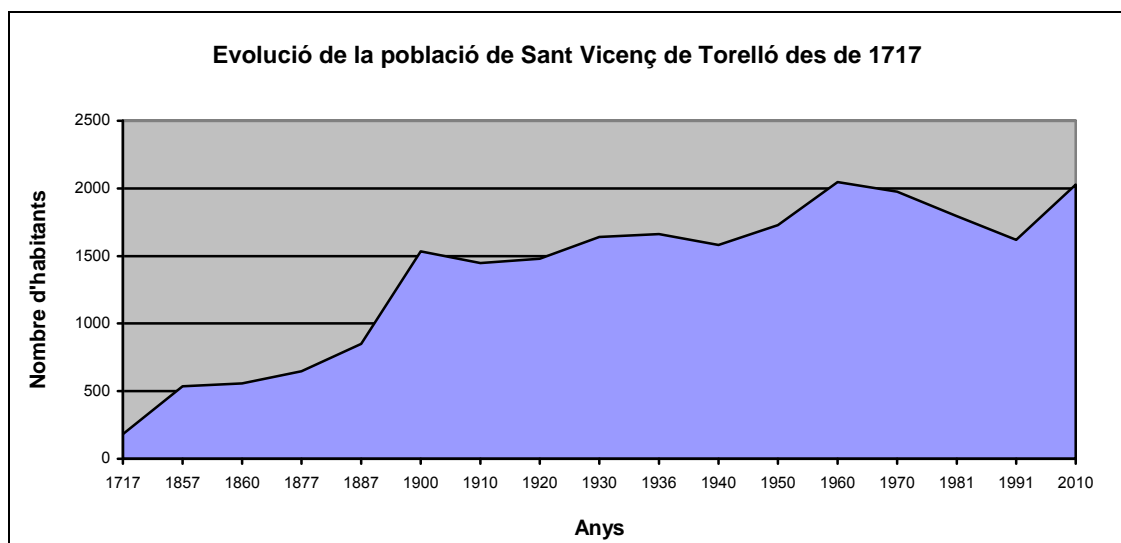
La població vegetal del municipi està definida per un bosc eminentment de tipus mediterrani, constituït pel pi roig, al zina i roure, amb sotabosc de matollar de farigola, berbelló i garriga. A l'àrea dels rius Ges i Ter s'hi manté la vegetació de ribera, amb presència de pollancre, verns, freixes, salzes i plàtans. A la part sud del terme s'hi manté el conreu de secà, eminentment de cereals, que s'ha vist reduït pel creixement urbà i l'expansió de les urbanitzacions.

3.2. Demografia i economia

Des de l'època medieval, l'indret de Sant Vicenç estava ocupat per un petit nucli de població format a l'entorn de l'antiga sagrera de l'església de Sant Vicenç, a més de diverses masies disseminades que vertebraven el territori. En el fogatge de l'any 1553, veiem que Sant Vicenç contava dotze focs. Tot i que encara no podem parlar de grans propietats agrícoles, sí que n'hi ha que van adquirir més importància al llarg del temps, com són els masos Viver, Amalric, Vilardell, el Jolis i el Mas Andreu.

El nucli de Sant Vicenç no va començar a constituir-se fins a principi del segle XVIII, coincidint amb un augment demogràfic i l'excedent de la producció agrícola. En aquest moment es van començar a formar els primers carrers de cases a tramuntana de l'espai de la sagrera. La tipologia constructiva era de cases d'obra popular entre mitges, amb portals de pedra i obertures de carejada i façanes arrebossades. També al segle XVIII va créixer el petit veïnat de Serrallonga a garbí del primer, constituït per una filera de cases entre mitgeres de les mateixes característiques que els que s'estaven fent al nucli principal.

El creixement més significatiu que va tenir la població va produir-se a partir de la segona meitat del segle XIX, en motiu de l'establiment de dues colònies industrials a la vora del riu Ter. La contractació de mà d'obra, la major part procedent de poblacions veïnes, va suposar un notable augment demogràfic, arribant a triplicar la que hi havia anteriorment. Aquests nuclis incipients s'anirien consolidant fins al segle XX, quan van assolir el màxim històric de la població.

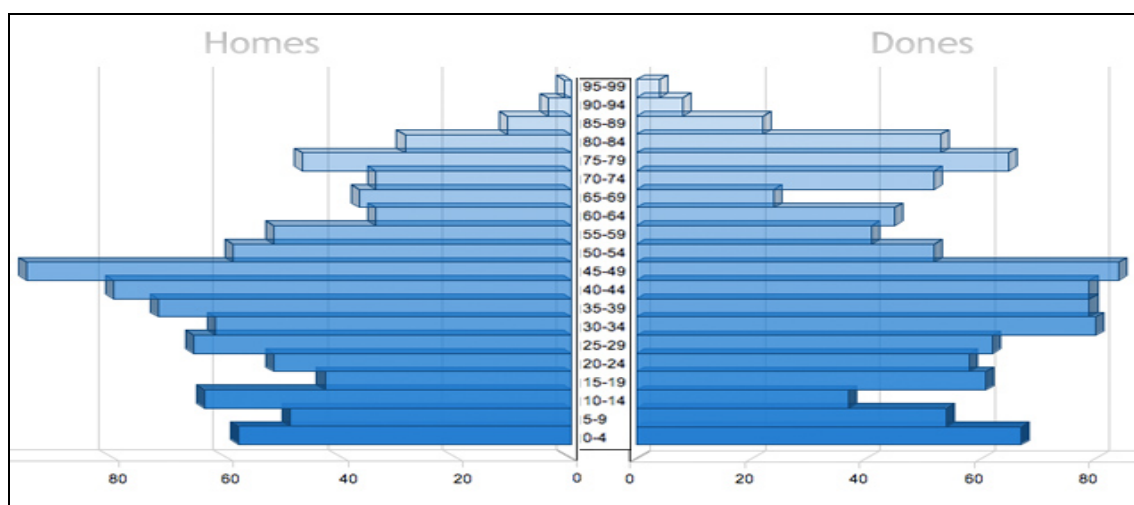
Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Mapa del Patrimoni Cultural Sant Vicenç de Torelló (Osona)

Fins a finals de la dècada de 1960 el nombre d'habitants va créixer de forma exponencial, però la crisi del sector tèxtil va significar que en aquest moment la població comencés un retrocés. L'increment de la població la darrera dècada s'explica pel creixement urbà dels nuclis i les urbanitzacions.

Per sectors de població, les estadístiques de l'any 2007 reflecteixen una dinàmica similar a la societat en general del nostre país, en què predomina la població adulta entre els 35 i els 49 anys, mentre que els adolescents (15 a 19 anys) i els majors de 85 anys són els menys nombrosos. En els darrers anys s'ha observat un augment de la natalitat i de l'esperança de vida.

Font: Ajuntament de Sant Vicenç

La major part d'habitants de Sant Vicenç de Torelló es troben distribuïts entre el nucli de Sant Vicenç, de Borgo nyà i de Vila-seca. En els darrers anys, entre Vila-seca i el nucli de Sant Vicenç s'hi ha construït una urbanització anomenada Serra d'en Jolis per un mas que hi havia que va ser enderrocat.

Any	Ocupats				Total
	agricultura	indústria	construcció	serveis	
2001	19	359	84	336	798
1996	27	355	41	252	675
1991	38	449	39	201	727

Font:
1991: Idescat, Cens de població.
1996: Idescat, Estadística de població.
2001: Idescat, a partir del Cens de població i habitatges de l'INE.

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

El creixement exponencial de la població en el darrer segle s'explica, com hem dit, per l'establiment de colònies industrials tèxtils. Aquesta activitat va ser el motor econòmic de la població, tot i que la crisi del sector de l'any 1960 va suposar la decadència d'aquest model. Tanmateix, sembla que en els darrers anys s'ha consolidat, amb la implantació de noves indústries a les antigues fàbriques i a la presència d'un gran escorxador a la població. L'activitat agrícola és present al municipi, tot i que està en greu regressió, com està passant a bona part del territori català. En canvi, el sector serveis ha crescut significativament en els darrers anys, arribant a constituir el segon sector econòmic on hi ha més població ocupada, després de la indústria.

Sant Vicenç de Torelló és una població força ben comunicada a nivell terrestre. En la seva àrea d'influència hi ha una xarxa viària important, la C-17, que comunica la capital catalana, el Vallès, Osona i el Ripollès. A nivell local, el municipi està comunicat amb Torelló i Sant Pere a través de la carretera BV-5224, a més de la carretera BV-5626 que comunica Borgonyà, Vilaseca i Torelló. A nivell de transport públic, Sant Vicenç disposa de servei de ferrocarril, tot i que està situat a Borgonyà. Tanmateix, hi ha una autobus de línia que recorre el trajecte que connecta els nuclis urbans amb les poblacions de la rodalia.

3.3. Síntesi històrica

La presència humana al municipi de Sant Vicenç es documenta des de l'època prehistòrica, a través de dues destrals polides que es van localitzar en una àrea indeterminada del terme, que es conserven al Museu Episcopal de Vic. Tota aquesta zona també es caracteritza per l'abundant presència de restes fòssils procedents de les diverses formacions geològiques que conformen el municipi, especialment a l'entorn de la carena del Castell.

Per la zona de Sant Vicenç, els primers indicis de poblament els trobem a l'entorn de l'església parroquial, on l'any 1983 es va localitzar una necròpolis d'inhumació excavada a les marges, datable entre els segles IX i X. Sobre aquesta base, durant el segle XI s'hi va construir una petita església, que va substituir-se per una de nova uns anys més tard. El temple romànic va ser ampliat per la part de l'absis i s'hi va afegir un magnífic campanar cloquer a finals del segle XI. En aquest moment, al voltant de l'església s'hi devia formar la sagrera, constituïnt així un primer nucli de població. En un pergamí de l'any 1269 ja hi consta que un tal Guillem Vila de Biscarons estableix a Pere Sabater una casa a la sagrera¹.

Aquest primer assentament rural, es trobava dins el terme del castell dels Torelló, documentat des de l'any 881, quan Servusdei i Fredegona venen a l'arxiprest Gotmar les terres situades a l'apèndix del castell de Torelló. La jurisdicció del castell comprenia les parròquies de Sant Feliu (Torelló), Sant Pere i Sant Vicenç, que coincideixen en bona mesura amb els límits actuals de les poblacions. El castell no s'esmenta de nou fins a l'any 937, en què el comte Sunyer de Barcelona dona al monestir de Ridaura uns aous del castell de Torelló, a la vila de Cervià. El senyor del castell, el comte Ramon Berenguer III, va donar-lo al comte Bernat III de Besalú com a dot de la seva filla Ximena Roderic. Tot i així, més endavant va tornar a mans del comtat de Barcelona, per falta de descendència. Des del segle XII, consten com a castells del castell els Torelló, fins que l'any 1280 la pubilla Simona de Torelló es casa amb Berenguer d'Orís. La família Orís va mantenir la castlania de forma intermitent almenys fins a mitjans del segle XV, ja que durant la primera meitat del segle XIV ho van ser els Dosrius.

---

¹ SOLÀ, F. (1948). *Historia de Torelló*. Vol. I. Barcelona: Gráficas Marina.

La casa Dosrius és una casa força documentada des del segle XII, tot i que podria ser d'origen anterior. Solà apunta que la casa va actuar en la reconstrucció del país després de la conquesta cristiana, i que el seu terme comprenia una quantitat significativa d'alous. Durant el conflicte entre la casa dels Montcada i la mitra de Vic, els Dosrius es van posicionar al costat d'aquesta darrera. A principi del segle XIV la casa ja es trobava en decadència, passant per diverses mans fins al segle XV, quan l'adquireixen els Viver. El llinatge dels Viver està documentat des de finals del segle XI i es relaciona amb diverses cases nobles del país. Durant el segle XVI es van construir l'actual mas a prop de les ruïnes de la casa Dosrius, de la qual se'n desconeix la procedència exacta.

Al cim del Puig Cornador, actualment identificat com el Coll de Gallina, els Torelló s'hi van fer construir una casa un cop van abandonar el castell. L'any 1303, el seu propietari, Berenguer d'Orís, va demanar a la senyora jurisdiccional autorització per poder reconstruir la casa. Sovint s'ha relacionat el puig com a avantguarda del castell de Torelló, situat davant de la carena del mateix. El topònim Cornador es referiria a l'avís que s'hi feia amb el corn davant les situacions de perill.

El castell va quedar afectat pel terratrèmol de l'any 1427, pel que alguns pagesos del terme en van reconstruir una part. Després del seu abandonament per part del procurador d'Osona, es va procedir al seu enderrocament perquè no fos pres pels remences, que finalment se'n van apoderar. L'any 1554, el virrei de Catalunya, Pedro Afán Enríquez de Ribera, va ordenar que fos enderrocat perquè no s'hi refugiessin bandolers.

Necròpolis d'inhumació de l'església de Sant Vicenç

En plena època baix medieval, al terme de Sant Vicenç ja hi existien un nombre destacat de masos disseminats, entre els quals hi reconeixem l'Amalrich, Borgonyà, Camps, Dosrius, Joli, Mas Andreu, Masgrau, Vila r, Vilard ell (sobirà i ju ssà) i Viver, e ntre d'alt res. Tanmateix, la consolidació dels masos actuals no es va produir fins els segles XVI i XVIII, coincidint amb un augment demogràfic i l'excedent agrícola. Les masies medievals existents van ser ampliadess o reconstruïdes, i de forma paral·lela se'n van bastir de noves, especialment durant el segle XIX.

La transformació més important del municipi va començar a mitjans del segle XIX, en motiu de l'establiment de dues colònies tèxtils a la vora del riu Ter, que van esdevenir nuclis autònoms del nucli de Sant Vicenç. La primera en instal·lar-s'hi va ser la colònia Vila-seca, que deu el nom a un antic mas que hi havia en aquest indret, que va ser enderrocat. L'origen de la fàbrica tèxtil el trobem l'any 1873, quan Ferran Almeda i Viñuales, Francesc J. Sindreu i Esparo, Rafel Puget i Terradas i a Pere Almeda i Viñas, van adquirir un salt d'aigua del Ter. Entre els anys 1874 i 1882 es van començar a construir a Vila-seca els edificis industrials i els habitatges dels obrers, a més de la re sclosa i el ca nal del riu u Ter que abastia la fàbrica d'energia hidràulica. Uns anys més tard, l'any 1881, es construïa l'església de la colònia, dedicada a l'advocació de la Sagrada Família. L'any 1879, les dues empreses que s'hi van constituir van sol·licitar el reconeixement de la colònia i que se li donés un estatus jurídic i fiscal.

La colònia Vila-seca va començar la seva activitat a principi del 1880, tot i que fins al març del 1883 no consta el primer lloguer d'un habitatge. Des del començament, la colònia es dividia en dues parts; hi havia dues fàbriques (un mateix edifici dividit en dues parts), dues cases dels amos i els habitatges dels treballadors pertanyien a uns o altres. L'any 1932, la societat Almeda, Almany i Cia adquiria la totalitat de la fàbrica, quedant així unificada la colònia, que va créixer de manera molt sostinguda durant els anys següents. La crisi del sector tèxtil de la dècada de 1970 va suposar que el sistema de la colònia quedés obsolet, ja que es va reduir la mà d'obra i la millora de comunicacions feia innecari viure al costat de la fàbrica. A la dècada de 1990, la majoria dels habitatges estaven buits i quedaven pocs treballadors a la fàbrica. El desenvolupament d'un Pla Especial de Reforma Interior va permetre una remodelació de la colònia i la recuperació dels seus espais emblemàtics.

La segona colònia en establir-se al municipi de Sant Vicenç va ser la de Borgonyà, on hi havia el mas Borgonyà i un petit santuari marià, documentat des del segle XIII. A principi de la dècada de 1890, es va constituir la societat escocesa Nuevas Hilaturas del Ter, S.A. i es va construir una fàbrica en aquest indret, al costat del riu Ter. De forma complementària, es va començar a construir les cases del personal obrer i dels directius, a més d'una nova església sota la mateixa advocació que l'anterior, la Mare de Déu de Borgonyà. L'origen escocès dels socis fundadors es va veure reflectit en la trama urbanística, ja sigui en la tipologia dels edificis típicament britànica, els espais enjardinats a tot l'entorn i, més endavant, la construcció d'un camp de futbol, pioner per l'època. L'any 1895, la fàbrica va començar la seva activitat productiva, amb personal escocès que formava als treballadors locals. Aviat es van obrir a la part residencial de la colònia establiments com una fonda, la fleca, la carnisseria, la barberia i el Centre Recreatiu de Borgonyà on, després de les llargues jornades laborals, els treballadors podien passar les estones de lleure. L'any 1897 ja hi havia uns 5.000 treballadors.

L'any 1903 els Coats i els Fabra van fusionar les respectives empreses per constituir la Compañía Anónima Hilaturas de Fabra y Coats, S.A, mantenint l'activitat de les fàbriques de Borgonyà i de Sant Andreu de Palomar. L'èxit de l'empresa, juntament amb l'adquisició de la Hilandería Planas de Ripoll, va suposar que durant la dècada de 1920 la colònia visqués una primera fase d'expansió important, amb la construcció de noves naus, maquinària i serveis, així com els carrers Ter, Catalunya i Fabra. A la part residencial s'hi va habilitar el Casino, gestionat per una societat amb uns estatuts propis. Entre els serveis, hem de destacar l'existència de la "casa-cuna", on els obrers podien deixar els seus fills fins que s'acabés la jornada laboral. També es va obtenir el permís del bisbat per a construir un cementiri propi, que fins aleshores estava situat al poble de Sant Vicenç. La Guerra Civil no va causar grans estralls a la colònia i,

Mapa del Patrimoni Cultural Sant Vicenç de Torelló (Osona)

com a fet d'estacable, el bàndol republicà va decidir amitar el pont de Borgo nyà, que va ser reconstruït uns anys més tard. Després de la Guerra, la colònia va quedar petita en proporció al nombre de treballadors, pel que es decideixen construir els blocs del carrer Barcelona i més endavant al carrer Girona. Durant la dècada de 1960 s'amplia la part industrial amb la construcció de noves naus.

La crisi del sector tèxtil va esclatar l'any 1973, la vida de la colònia va començar un període de declivi important. Es van acomiadar treballadors i es van retallar les despeses dels serveis socials i culturals. L'any 1976 es va començar el lent traspàs de competències, permetent que els treballadors adquirissin els habitatges i passant a mans de l'Ajuntament de Sant Vicenç els serveis públics. El proteccionisme a què estaven sotmesos els treballadors va transformar-se en desamparament, ja que de cop es trobaven sense servei de "casa-cuna", de servei mèdic, etc. La fàbrica va tancar definitivament les portes l'any 2000. Des d'aleshores, la part industrial és ocupada per empreses de diversos sectors i la part residencial ha esdevingut un poble amb personalitat pròpia.

La colònia Vila-seca

4. METODOLOGIA

4.1. Marc teòric

La finalitat d'aquest tipus de treball és la recopilació exhaustiva dels elements del patrimoni cultural i natural d'un municipi. L'eix bàsic de treball és l'inventari de tots els elements susceptibles de ser reconeguts com a rellevants o singulars d'aquella població pels seus valors històrics, artístics, simbòlics o identitaris, a partir d'una tipologia concreta que permet englobar-hi totes les accepcions reconegudes. De cada element es fa una fitxa amb totes les dades que s'hagin pogut recopilar d'aquell bé cultural, ja sigui a través de la documentació bibliogràfica, a través d'arxius o d'informació oral. Amb l'inventari fet i les dades recollides es poden fer les pertinents classificacions, anàlisi i estudis estadístics, a fi i efecte de fer-ne una valoració, tant a nivell individual de cada bé com global.

Es tracta de facilitar a l'ajuntament i als ciutadans una eina de coneixement de la globalitat del seu patrimoni. Un instrument que permeti establir mesures per a la seva protecció i conservació i faciliti el seu accés públic; així com la planificació de la seva rendibilització social; l'elaboració de programes de difusió (com per exemple programes didàctics i turístics, publicacions, jornades de debat o conferències); i la presa de decisions en el planejament urbanístic, la planificació de la senyalització, entre d'altres mesures.

Però es tracta d'un element viu, un instrument que pot créixer o disminuir. S'hi poden afegir nous béns perquè es consideri oportú o apareguin elements desconeguts en el moment de la realització del treball (nous jaciments arqueològics, donacions de col·leccions, etc.), o se'n poden haver de treure per motius diversos com el robatori, la seva destrucció (natural o antròpica) o els canvis de criteris. Amb aquestes premisses, cal considerar el Mapa de Patrimoni Cultural com una eina dinàmica i activa.

S'ha de tenir present, però, que no es tracta d'un treball de recerca pura i estricta. No s'ha pretès fer una història de Sant Vicenç de Torelló, ni fer un anàlisi de l'evolució del municipi, ni un estudi estadístic. No hi ha el plantejament d'una hipòtesi, ni s'han fixat uns objectius científics. Per tant no hi ha unes conclusions, ja que no es tracta d'un element clos, sinó viu, com hem dit abans. Tampoc és un catàleg del patrimoni o de béns, amb una normativa associada de protecció. Per tant, no té capacitat legal ni normativa. És una base de dades, que recull tot el patrimoni existent en el municipi, a partir de la qual es poden gestionar diverses accions; però sempre com un punt d'inici.

4.2. Model d'inventari

El mapa del patrimoni local contempla cinc àmbits temàtics i diversos tipus d'elements. El patrimoni inclòs en el treball s'estructura amb la següent tipologia:

1.-Patrimoni immoble	1.1- Edificis 1.2- Conjunts arquitectònics 1.3- Elements arquitectònics 1.4- Jaciments arqueològics 1.5- Obra civil
2.-Patrimoni moble	2.1- Elements urbans 2.2- Objectes 2.3- Col·leccions
3.- Patrimoni documental	3.1- Fons d'imatges 3.2- Fons documental 3.3- Fons bibliogràfic
4.-Patrimoni immaterial	4.1- Manifestacions festives 4.2- Tècniques artesanals 4.3- Tradició oral 4.4- Música i dansa 4.5. Costumari
5.-Patrimoni natural	5.1- Zones d'interès natural 5.2- Espècimens botànics singulars

S'ha utilitzat el model de fitxa establert per l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, que comprèn els següents camps d'informació: Número de Fitxa; Codi; Àmbit; Denominació; Lloc/Adreça; Titularitat; Nom del propietari; Tipologia; Ús Actual; Descripció; Observacions; Estat de conservació; Autor; Època; Any; Segle; Emplaçament; Longitud; Latitud; Altitud; Accés; Número de negatiu; Altres; Història; Bibliografia; Protecció; Inventari; Autor de la fitxa; Data de registre; Data de modificació; i fins a un màxim de tres fotografies.

4.3. Programa de treball

Fase 1. Documentació prèvia

El treball ha començat amb la recerca documental en arxius, biblioteques i serveis oficials on hi ha informació referent al patrimoni cultural. Com a punt de partida s'ha consultat l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPA) i l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (CCAA), l'Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya (IPIC), l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC), l'Inventari d'Arbres Monumentals de la Generalitat de Catalunya, l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya i l'Inventari de Zones Humides de Catalunya i l'Inventari de Camins Ramaders.

També s'ha consultat l'Arxiu Nacional de Catalunya; l'Arxiu Comarcal d'Osona; l'Arxiu Episcopal de Vic; l'arxiu municipal de Sant Vicenç, de Torelló i de Sant Pere; l'Arxiu Gavín, l'Arxiu Mas, l'Arxiu del Centre Excursionista de Catalunya i l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona, el Museu Industrial del Ter, el Museu Episcopal de Vic, el Museu de la Toneria de Torelló, la

secció d'Inventari Artístic del Bisbat de Vic, l'Institut Amatller d'Art Històric, el Consorci Alba-Ter, el Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, la Biblioteca de Catalunya i la Biblioteca Joan Triadú de Vic.

L'elaboració d'aquest Mapa de patrimoni té com a punt de partida l'anterior Inventari de Patrimoni de Sant Vicenç, igualment promogut per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Sant Vicenç, fet per Antoni Rodríguez Fernández l'any 1997. La nostra tasca ha estat una revisió i actualització d'aquell inventari, tot incorporant nous elements que no s'havien contemplat o bé descartant-ne d'altres, ja sigui per tractar-se de béns sense interès patrimonial, per no haver-se pogut localitzar o han desaparegut. En tot cas, aquests elements descartats s'han incorporat al llistat d'elements no fitxats de la present memòria (veure Annex 4). També ens ha estat d'utilitat el Catàleg de Béns protegits i el Catàleg de Masies del POUM de Sant Vicenç de l'any 2006 que, malgrat no haver-se aprovat encara, ha constituït una base per aquest estudi.

Pel que fa a la planimetria emprada, s'ha utilitzat els mapes virtuals de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, de Sant Vicenç de Torelló: topogràfic de 1:50.000; topogràfic de 1:25.000; topogràfic de 1:5.000; ortofotomatge de 1:5.000, ortofotomatge de 1:25.000. També s'ha consultat la planimetria del SITMUN i l'Hipermapa de Catalunya.

Fase 2. Treball de camp

La tasca més ingent d'aquesta fase ha estat la del treball de camp, cercant, localitzant i visitant els edificis, les fonts, els jaciments arqueològics, les masies i altres indrets del municipi. Hem comptat amb la col·laboració d'alguns veïns que han facilitat la nostra feina i ens han obert les portes d'algunes finques particulars. En alguns casos, però, no ha estat possible entrar, ni a dins les cases ni, en algunes ocasions, dins la pròpia finca.

Durant el treball de camp s'ha anotat tota la informació possible per la descripció dels elements de patrimoni, segons el model de fitxa establert i s'han situat topogràficament amb un aparell de GPS, en cas que el bé no estigués referenciat a la planimetria de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

Durant el treball de camp també s'han fotografiat en format digital els elements que han estat localitzats. Excepcionalment no s'ha pogut obtenir fotografies d'alguns elements per problemes amb l'accés o per tractar-se d'esdeveniments organitzats durant el curs de l'any i s'han utilitzat les fotografies cedides per persones o entitats del poble.

El treball de camp s'ha recollit amb una sèrie d'entrevistes a persones relacionades amb entitats socials i culturals del municipi que poguessin tenir alguna vinculació amb elements del patrimoni cultural de Sant Vicenç de Torelló o amb propietaris o masovers de finques.

Fase 3. Treball de gabinet

La darrera fase del treball ha consistit en la redacció de les fitxes i de la memòria, amb totes les dades obtingudes. Amb la informació documental i la informació obtinguda del treball de camp, tant gràfica com escrita o oral, s'han pogut elaborar les corresponents fitxes de cada element i fer-ne una anàlisi i un diagnòstic concret sobre la seva evolució, tipologia, potencialitat i possibilitats del patrimoni cultural de Sant Vicenç de Torelló.

En el cas d'elements ja inventariats per la Generalitat o el planejament urbanístic actual, sempre que ha estat possible, s'ha mantingut la mateixa nomenclatura. En els casos que tenim constància d'altres nomenclatures per un mateix element a través d'una altra documentació consultada (IPA, CCAA, bibliografia o fonts orals), s'ha indicat en el camp d'observacions.

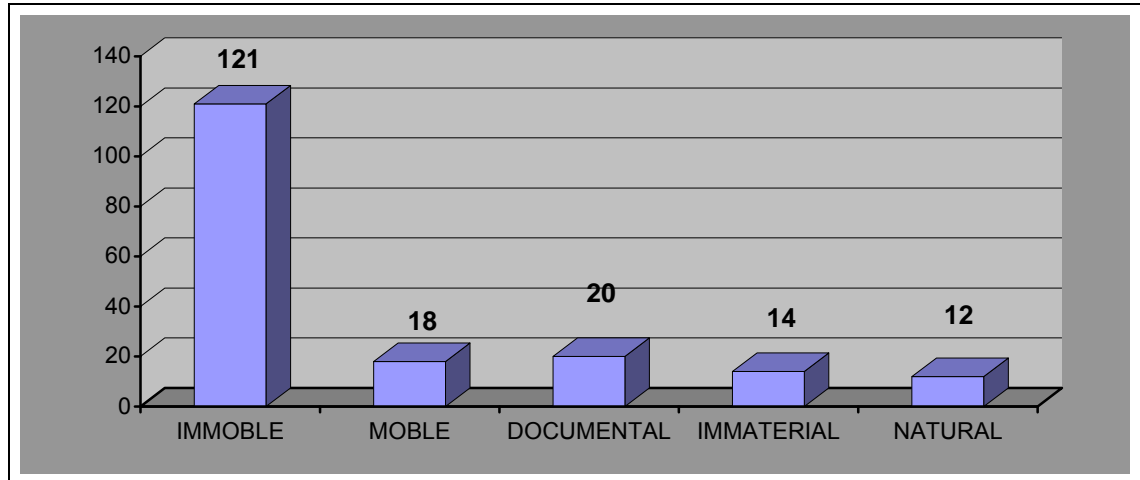

5. RESULTATS DE L'ESTUDI

5.1. Elements fitxats i elements no fitxats

S'han fitxat un total de 185 elements del patrimoni cultural Sant Vicenç de Torelló. En destaquen, per la quantitat de fitxes, els elements de patrimoni immoble, especialment els edificis. És menys nombrós el patrimoni documental, natural, immaterial i moble. No obstant això cal tenir en compte que hi ha alguns béns, com elements arquitectònics, elements mobles o petites construccions, que s'han inclòs, en la fitxa genèrica corresponent a alguna masia o altres elements immobles.

Àmbits / Tipologies	Codi	Nombre	% Àmbits	Nombre	% Tipologies
PATRIMONI IMMOBLE		121	65%		100%
Edificis	1.1			66	55%
Conjunts arquitectònics	1.2			14	12%
Elements arquitectònics	1.3			20	17%
				4	3%
Jaciments arqueològics	1.4				
Obra civil	1.5			17	14%
PATRIMONI MOBLE		18	10%		100%
Elements urbans	2.1			3	17%
Objectes	2.2			10	56%
Col·leccions	2.3			5	28%
PATRIMONI DOCUMENTAL		20	11%		100%
Fons d'imatges	3.1			6	30%
Fons documentals	3.2			12	60%
Fons bibliogràfics	3.3			2	10%
PATRIMONI IMMATERIAL		14	8%		100%
Manifestacions festives	4.1			10	71%
				0	0%
Tècniques artesanals	4.2				
Tradició oral	4.3			1	7%
Música i dansa	4.4			2	14%
Costumari	4.5			1	7%
PATRIMONI NATURAL		12	6%		100%
Zones d'interès	5.1			9	75%
Espècimens botànics	5.2			3	25%
TOTALS		185	100%	185	

Elements inventariats per àmbits

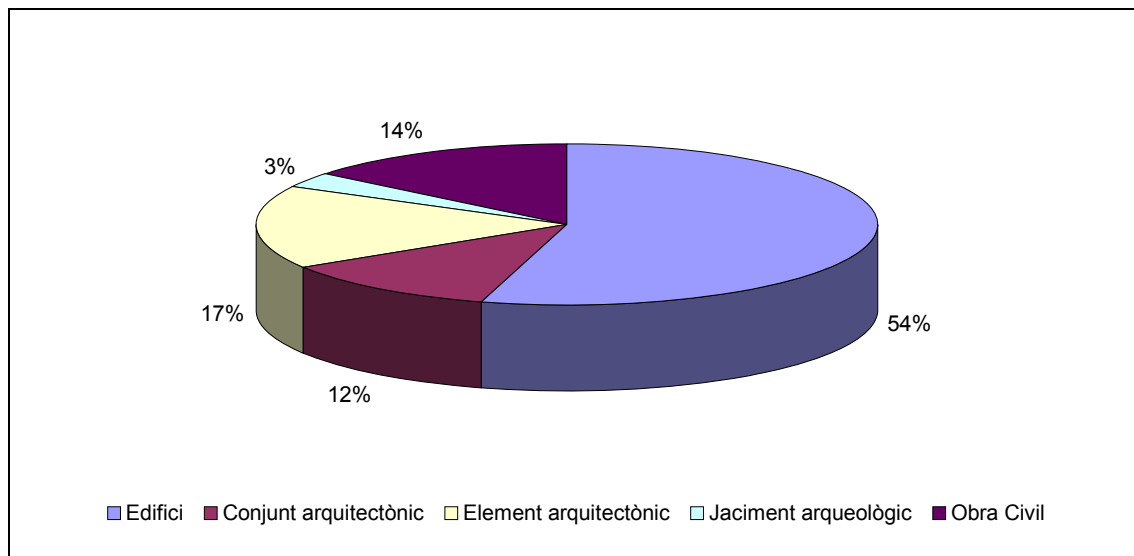
D'altra banda, en la realització del Mapa s'ha descartat fer la fitxa d'altres elements de patrimoni poc representatius perquè amb el temps han perdut algun dels seus valors originals, o perquè s'han destruït. Aquests elements - juntament amb els que hem esmentat abans que s'havien descartat de la versió anterior del Mapa de Patrimoni- també s'han inclòs en el llistat d'elements no fixats, ja que malgrat que en puguem tenir alguna referència bibliogràfica o oral, no s'han localitzat, no s'hi ha pogut accedir o bé les notícies són massa vagues. Els béns del llistat d'elements no fixats (veure annex 4) podran ser inclosos a la base de dades en futures revisions o actualitzacions del mapa, si es considera oportú.

S'ha mantingut la fitxa, però, dels béns immobles que, malgrat que han estat modificats o parcialment destruïts, estaven inclosos en el planejament urbanístic vigent i en els inventaris del patrimoni de la Generalitat de Catalunya.

5.2. Patrimoni immoble

En la selecció dels elements fixats de patrimoni immoble, s'ha partit bàsicament de la primera versió de l'Inventari del Patrimoni Cultural de Sant Vicenç, dels inventaris del patrimoni arquitectònic i arqueològic de la Generalitat de Catalunya i del buidatge bibliogràfic. Però durant el treball de camp s'han detectat elements dels quals no teníem coneixement prèviament, alguns dels quals han passat a formar part del Mapa de Patrimoni o d'altres s'han inclòs en el llistat d'elements no fixats.

El patrimoni immoble documentat és el reflex del caràcter eminentment rural que ha tingut Sant Vicenç al llarg de la història, i que ha mantingut fins als nostres dies. El nombre de masies i elements relacionats amb l'explotació agropecuària, així ho testimonien.

Percentatge de Patrimoni Immoble per tipologies.

Seguint el Plec de Prescripcions Tècniques de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, el patrimoni immoble s'ha classificat en cinc tipologies:

- Edifici: tipologia entesa com a construcció unitària, tant formal com volumètricament.
- Conjunt arquitectònic: format per l'agrupació física de diferents edificis i elements arquitectònics, que es poden entendre solidàriament pels seus valors formals i volumètrics.
- Element arquitectònic: part d'un conjunt o d'un edifici que per sí mateix té prou valors com per destacar-lo.
- Jaciments: restes o vestigis del passat de qualsevol tipus i cronologia. Inclou estructures en estat de ruïna.
- Obra civil: obres d'enginyeria de caràcter públic o comunal.

Edificis

Dins d'aquesta tipologia, s'han inventariat un total de seixanta-sis elements. Entre el patrimoni arquitectònic conservat hem de remarc la presència d'una construcció defensiva, el castell dels Torelló, documentat des de l'any 881 en motiu de la compravenda d'unes terres situades en el seu apèndix. Un altre edifici de caire defensiu i de gran rellevància per la història de Sant Vicenç va ser la casa forta de Dosrius, de la qual no en queda cap vestigi i se'n desconeix la situació exacta. D'altra banda, al llibre de Fortià Solà, *Història de Torelló*, s'esmenta un document datat de l'any 1571, consistent en un tracte de construcció d'una torre al costat del mas Amalric, on s'explica amb gran detall les seves característiques constructives i el mestre d'obres que la va fer. D'aquesta torre no n'hem trobat cap indici material, ja que no s'ha pogut accedir al mas per verificar l'existència d'una estructura d'aquestes característiques.

Mapa del Patrimoni Cultural Sant Vicenç de Torelló (Osona)

A Sant Vicenç de Torelló també hi ha una àmplia representació d'arquitectura popular, en especial dels diversos masos que han poblat aquest territori des de la baixa edat mitjana. La majoria d'aquests masos van ser reformatos entre els segles XVI i XVII, coincidint amb un període de creixement econòmic. La tipologia constructiva més generalitzada és de cases de tres crugies i tres nivells d'alçat, amb la coberta a dos vessants que desaiquen als laterals. Les obertures de les façanes són de pedra carejada, amb grans portals adovellats com a accessos. Aquest model el trobem en les masies del Viver, l'Amalric, el Jolis, el Vilar, el Mas Camps (dues crugies), el Mas Grau, la Torre de l'Ambre, el Mas Andreu i Vilardell. Les dues darreres van incorporar un element constructiu que defineix el mas típic osonenc, les galeries, que els donen un aspecte distintiu.

Mas el Camps

En època contemporània, vers el segle XIX es van bastir d'altres masies en el terme, entre les quals destaca la gran casa senyorial de Joanet de Pujols, en què prenen protagonisme la composició ordenada de les façanes i un cos annex obert amb una magnífica galeria porticada. La construcció del mas contemplava també una gran zona d'horta davant la casa, construïda sobre una feixa suportada per un mur contrafortat, que es regava a través de les nombroses mines d'aigua que transcorren per aquests verals. Un altre edifici senyorial construït a principi del segle XX és la Torre Novelles, que com l'anterior incorporava elements nobles com el porxo de l'entrada i un jardí romàntic amb piscina i vestidors. La resta de masos construïts en aquest període (segles XIX –XX) s'ajusten a un model tipològic més senzill, sovint de dues crugies i les obertures arrebossades o ceràmiques, com en el mas Roviroles, Can Peix, la Palmerola, el mas Font de Nogueres, el mas Les Passeres, la Serra Xicopera, Can Creus i Vallmajor.

La presència del riu Ter i Ges, així com de diverses rieres i torrents a l'àrea de la denominada Vall del Ges, va propiciar la instal·lació de diversos molins hidràulics a les seves lleres. Desafortunadament, a Sant Vicenç en queden pocs testimonis, a causa dels aiguats i de la mà de les persones. D'una banda, a la confluència entre el torrent de l'Aníjol i el riu Ges hi havia el Molí del Mas Andreu, que es va endur l'aiguat de l'any 1940, quedant només d'empeus l'aqüeducte que hi portava aigua. Seguint el mateix curs del riu Ges, a mitjans del segle XIX s'hi va instal·lar el molí del Viver, que a causa del seu estat d'abandó es va procedir al seu

desafortunat enderroc, tot just fa cinc anys. Prop d'aquest hi ha un edifici denominat el Molinot, que probablement va originar-se com un molí però que amb el pas dels anys va tenir usos ben diversos. Per últim, tenim constància de l'existència d'un o varis molins a la llera del riu Ter, a la zona que actualment ocupen les colònies de Vila-seca i Borgonyà. Tanmateix, es desconeix si estaven en terme d'Orís o de Sant Vicenç. L'únic indicatiu que ha perdurat en l'actualitat és la denominació popular del molinot de l'agrupació de cases de Can Corrius.

El Molinot

No són menys importants els edificis religiosos que es distribueixen pel terme municipal. En primer lloc, hem de destacar l'església romànica de Sant Vicenç, construïda vers el segle XI sobre una església més antiga. De forma coetània, es va alçar un magnífic campanar de quatre nivells, marcats exteriorment a través d'arcuacions cegues d'estil llombard. El temple primitiu va ser intervingut en diverses ocasions, la més important efectuada vers el segle XVII, en què es va traslladar el portal i es van tapiar les galeries laterals per construir una nau lateral. A certa distància d'aquesta, en la proximitat del riu Ter, havia existit un santuari marià que gaudia de gran devoció per part de gent de tota la contrada, la Mare de Déu de Borgonyà. L'any 1895 les terres del mas Borgonyà, juntament amb la capella, són adquirides per la companyia Filatures del Ter per a construir-hi una fàbrica i colònia industrials. La capella, que estava documentada des del segle XIII, es va enderrocar i en lloc seu es va bastir un nou temple d'estil historicista, que va ser benedicida l'any 1898. Pocs anys abans, l'any 1882, es benedicia una nova capella a la colònia industrial de Vila-seca, que s'havia instituït en el lloc d'un mas del mateix nom feia pocs anys. Totes dues capelles de les colònies van construir-se amb la finalitat de donar servei religiós als seus treballadors.

A banda dels edificis de caire religiós, a les colònies es van construir habitatges i serveis d'estils diversos. D'una banda, a la colònia de Vila-seca els amos residien en cases aïllades d'estil senyorial, contraposades a les de caràcter humil dels treballadors. D'altra banda, a la colònia de Borgonyà, a causa de l'origen escocès dels fundadors, les cases es van fer segons la tipologia constructiva britànica, on també hi ha una clara distinció entre les dels directius —els denominats xalets— i les dels treballadors. L'ampliació de serveis d'ambdues colònies va suposar la construcció d'escoles i cases-cuna, a més d'espais per al lleure com el casino o el centre cultural.

El nucli de Sant Vicenç es va començar a consolidar entorn el segle XVIII fora l'àrea d'influència de l'antiga sagrera, amb un desenvolupament urbà vers tramuntana. En aquest moment es van construir cases entre mitgeres, generalment de dues crugies i dos nivells d'alçat, amb portals i llindes de pedra carejada, sovint datades. D'aquestes cases, entre les quals contem Cal Pepa dels Ulls Petits, Can Pau, Cal Corcoy, Cal Nunci, Cal Pegot, Can Jesús i Can Pere Mestre, entre d'altres.

Can Pau, al veïnat de Serrallonga

Conjunts arquitectònics

Corresponents a aquesta tipologia, s'han inventariat catorze elements, que es corresponen a les Colònies industrials de Borgonyà i de Vila-seca, així com els carrers que les conformen. A la colònia Borgonyà, els carrers de cases del primer període segueixen un esquema compositiu molt definit, típicament britànic. Són cases entre mitgeres, de poca alçada, amb les cobertes de teula romana a dos vessants, d'on sovint en sobresurten els gablets dels attells. Les obertures estan emmarcades amb ceràmica, que ressalta sobre l'arrebossat o la pedra vista de les façanes. D'altra banda, a partir de la dècada de 1940 es van començar a construir els blocs de cases, a causa de la creixent demanda d'habitatge a la colònia. Són cases d'obra popular alineades en un costat del carrer, cadascun dels quals es divideix en quatre habitatges. Pel que fa a la colònia Vila-seca, el carrer del mateix nom està definit per cases entre mitgeres alineades a cada costat. Són d'obra popular, de tres nivells, amb les façanes com posades de forma simètrica. Cal afegir que en la proximitat de la colònia trobem el carrer de la Cooperativa, constituït per quatre cases alineades a un costat del carrer.

Cases del carrer Catalunya (Borgonyà)

Elements arquitectònics

Entre els elements arquitectònics, s'han inclòs a l'inventari vint béns. Corresponen a parts d'un edifici o bé a construccions de menor entitat que els edificis. D'una banda, consten d'una fitxa pròpia el campanar romànic de l'església de Sant Vicenç, datat del segle XI, així com la xemeneia de la colònia Borgonyà, que esdevé un autèntic símbol dels orígens industrials de l'indret. També com a part d'un edifici hem inclòs les llindes i/o portals del carrer Major número 3, de la casa del carrer Serrallonga número 3, a més de la capelleta de Cal Curt, que incorpora una imatge de Sant Antoni de Pàdua. D'altra banda, també són importants les diverses fonts localitzades pel terme, com són la de les Passeres, de Nogueres, de Vilardell, del Cingle d'en Comassa, del Duc, del Cristo, del Viver i del Bassalet; aquesta darrera la més emblemàtica de la població. Entre les construccions de menor entitat també s'han inventariat la creu de la Santa Missió de la plaça de l'església, així com el Pedronet de la Miraculosa, que gaudeix de gran devoció entre els santvicentencs. No són menys importants les fites de terme localitzades a la part sud del terme municipal, que marquen el límit entre Sant Vicenç, Torelló i Sant Pere.

Font de Nogueres

Jaciments arqueològics

Dins d'aquesta tipologia, s'han documentat un total de quatre jaciments arqueològics i paleontològics. El més important el trobem a l'església de Sant Vicenç, on s'hi va fer una intervenció arqueològica d'urgència l'any 1983 en motiu de les obres de restauració del temple. A banda de la necròpolis d'inhumació datada entre els segles IX i X, es van documentar les diverses etapes constructives del temple. També s'han inclòs els vestigis de dues construccions desaparegudes: les ruïnes del Coll de Gallina, que algunes fonts daten del segle XIV, i les restes del Molí del Viver, que va ser enderrocat fa uns cinc anys pel mal estat de conservació que presentava. Finalment, s'ha inventariat la zona a l'entorn del castell com a jaciment paleontològic per l'abundància de restes fòssils que s'hi observen.

Restes del Molí del Viver

Obra civil

Dins d'aquesta tipologia s'han fixat disset elements corresponents a obres d'enginyeria. En primer lloc hem de destacar els canals i les rescloses que es van construir durant el segle XIX al riu Ter per abastir d'aigua, i per tant d'energia, a les colònies industrials de Vila-seca i Borgonyà. En aquesta darrera, també s'hi van construir diversos passos o ponts que comunicaven el complex residencial amb l'industrial, que quedaven separats per la línia ferroviària. Una altra obra d'infraestructura que es va construir en diverses etapes són els tres dipòsits d'aigua de Borgonyà, situats al puig que hi ha sobre la part residencial. També es va construir un gran pont que creuava el riu Ter, el pont de Borgonyà o dels Anglesos, que després de la Guerra Civil va ser reconstruït. Les dues colònies queden comunicades per un sender de gran recorregut, que transcorre per la vora del riu Ter entre els canals de les colònies i indrets de gran bellesa definits per la vegetació de ribera.

Entre els vestigis de dos molins desapareguts, del Viver i del Mas Andreu, es conserven dues estructures relacionades: la resclosa i el rec del molí del Viver, construïts durant el segle XIX sobre el riu Ges; i l'aqüeducte de l'Aníjol, situat al torrent del mateix nom i que havia proveït d'aigua al molí que es van emportar els aiguats del 1940. Finalment, s'han inclòs el dipòsit d'aigua municipal, construït l'any 1929 segons un estil eclèctic al nucli de Sant Vicenç; i les mines d'aigua de Joanet de Pujols.

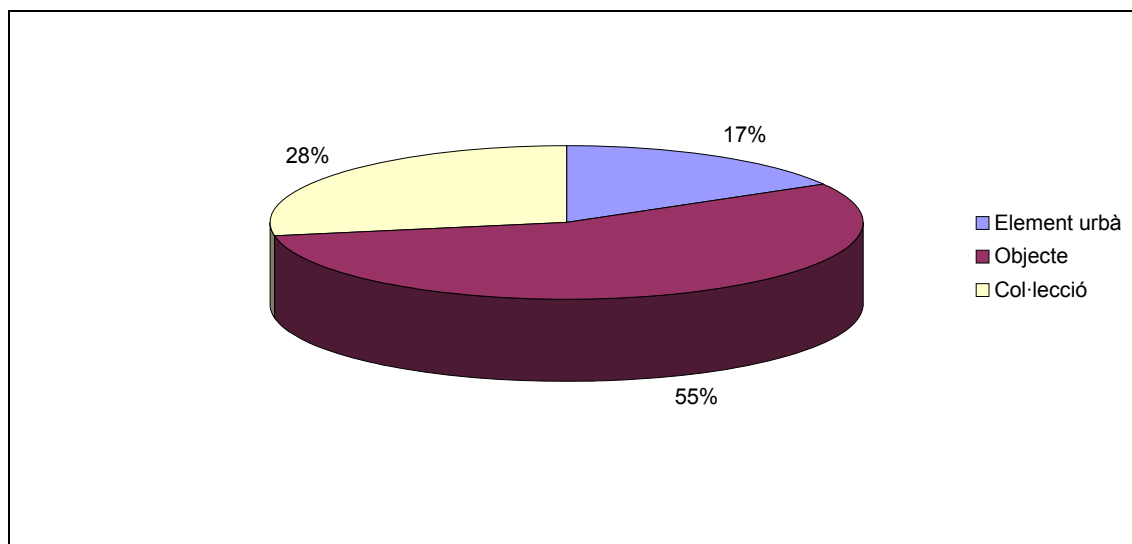
Aqüeducte de l'Aníjol

5.3. Patrimoni moble

Dins l'àmbit de patrimoni moble, els elements es classifiquen en tres tipologies:

- Element urbà: monuments, escultures o elements commemoratius situats a la via pública.
- Objectes: elements singulars.
- Col·leccions: sèries coherents d'objectes, integrats com a fons d'un museu o bé de caràcter privat.

En aquest àmbit hem pogut classificar setze elements del patrimoni de Sant Vicenç de Torelló que s'adapten a les tres tipologies de patrimoni moble: elements urbans, objectes o col·leccions.

Percentatge de Patrimoni Moble per tipologies.

Elements urbans

Els tres elements urbans inventariats són escultures o objectes de tipus commemoratiu, situats en la via pública. En primer lloc, trobem l'escultura del Monument al Contrapàs Llarg "El Divino", que commemora l'emblemàtica dansa santvicentenca, situat a la rotonda de l'entrada del poble; també hi ha el Monument als Donants de Santg, situat al principi del carrer Montserrat. A la plaça de la Sagrada Família de la Colònia Vila-seca s'hi va instal·lar la politja que durant tants anys havia fet funcionar la maquinària de la fàbrica, com a reconeixement a totes les generacions que han treballat i viscut a Vila-seca.

Politja de la Sagrada Família

Objectes

Hem catalogat un total de deu elements d'aquesta tipologia, entre els quals hi ha els objectes provinents de les colònies de Borgonyà i Vila-seca, figures festives i alguns elements religiosos de l'església parroquial. D'una banda, trobem la camilla del metge de la colònia i el carro de bombers, dos elements simbòlics que recorden els serveis de què disposava Borgonyà. De la colònia de Vila-seca, s'han inventariat el carro de bombers i la bomba d'aigua, a més de les capelletes de visita domèstica que circulen per les cases. D'altra banda, s'han inclòs els gegants de Sant Vicenç, en Vicenç del Castell i la Pubilla de Lloriana, que surten el cercavila en les principals festes de la localitat. Igualment veiem els gegants de Vila-seca, en Vila i la Seca, que surten amb els capgrossos en les diades més especials. Finalment, hem inventariat el retaule de Sant Vicenç, datat del segle XVI i atribuït a Perot Gascó, que es conserva a la sala d'exposicions del Museu Episcopal de Vic; la pica baptismal romànica, trobada al Mas Viver i posada al seu emplaçament original a l'església; i les campanes antigues del temple.

Pica baptismal d'immersió de Sant Vicenç

Col·leccions

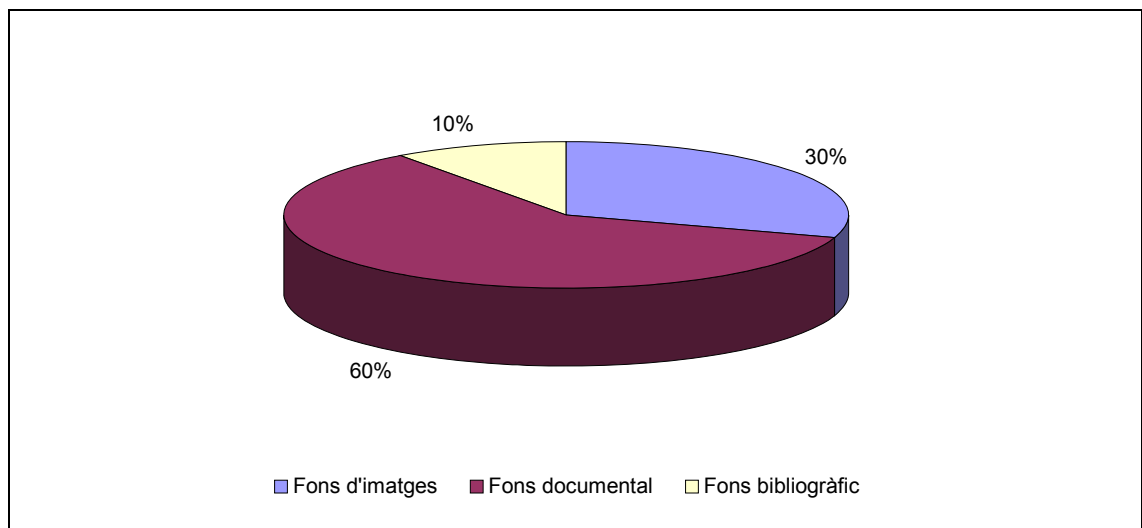
Entre les cinc col·leccions inventariades, hi ha dues col·leccions d'objectes procedents de Sant Vicenç: la del Museu Episcopal de Vic i la del Bisbat de Vic, que custodia el tresor parroquial. D'altra banda, en el municipi trobem la col·lecció d'objectes de Borgonyà i la col·lecció d'objectes antics, totes dues de titularitat municipal i que comprenen objectes simbòlics per al poble. Per últim, l'associació Amics de Vila-seca Cultural, conserva diversos elements relacionats amb el passat de la colònia, especialment de l'escola.

5.4. Patrimoni documental

En l'àmbit de patrimoni documental els elements es classifiquen en tres tipologies:

- Fons d'imatges: imatges que formen part d'un fons o una col·lecció.
- Fons documentals: documents antics que formen part d'un arxiu o col·lecció.
- Fons bibliogràfics: edicions antigues que formen part d'una biblioteca o col·lecció.

En aquest àmbit hem localitzat vint elements del patrimoni de Sant Vicenç de Torelló que s'adapten a les tres tipologies de patrimoni documental: fons d'imatges, fons documental o fons bibliogràfic.

Percentatge de Patrimoni Documental per tipologies

Fons d'imatges

Els fons d'imatges inventariats a Sant Vicenç són de tipus fotogràfic, amb un total de sis fons diferents. En primer lloc, trobem els arxius fotogràfics que han recopilat les associacions de les colònies Vila-seca i Borgonyà, que constitueixen un element molt important per documentar el creixement urbà i la vida a les colònies industrials. També s'han inventariat fons d'imatges referents a Sant Vicenç de l'Arxiu Gavín, situat a Bellpuig de les Avellanes, i de l'Arxiu Mas, del Passeig de Gràcia de Barcelona. Pel que fa als fons fotogràfics de caràcter públic, hi ha el fons fotogràfic municipal i el fons del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.

Fons documental

S'han inventariat un total de dotze fons documentals, dels quals el del Viver destaca per la seva antiguitat (amb pergamins dels segles XIII al XVII), que es troben associats a la història d'aquest mas i del municipi. L'Associació Amics de Vila-seca Cultural i Associació de Veïns de Borgonyà també conserven documentació de la fàbrica de les respectives colònies. Tot i així, la major part d'aquests fons documentals (Almeda Alamany y Cia, S.A. i Compañía Anónima Fabra y Coats) es troben custodiats a l'Arxiu Nacional de Catalunya. Seguint amb el patrimoni públic, s'ha fixat el fons de l'arxiu municipal, on s'hi conserva la documentació administrativa generada per l'Ajuntament des del segle XIX fins als nostres dies. Hem d'apuntar que no s'ha fixat l'arxiu parroquial perquè va ser cremat durant la Guerra Civil. La resta d'elements d'aquesta tipologia són els nombrosos goigs dels sants venerats a les esglésies i oratoris santvicentencs.

Fons bibliogràfic

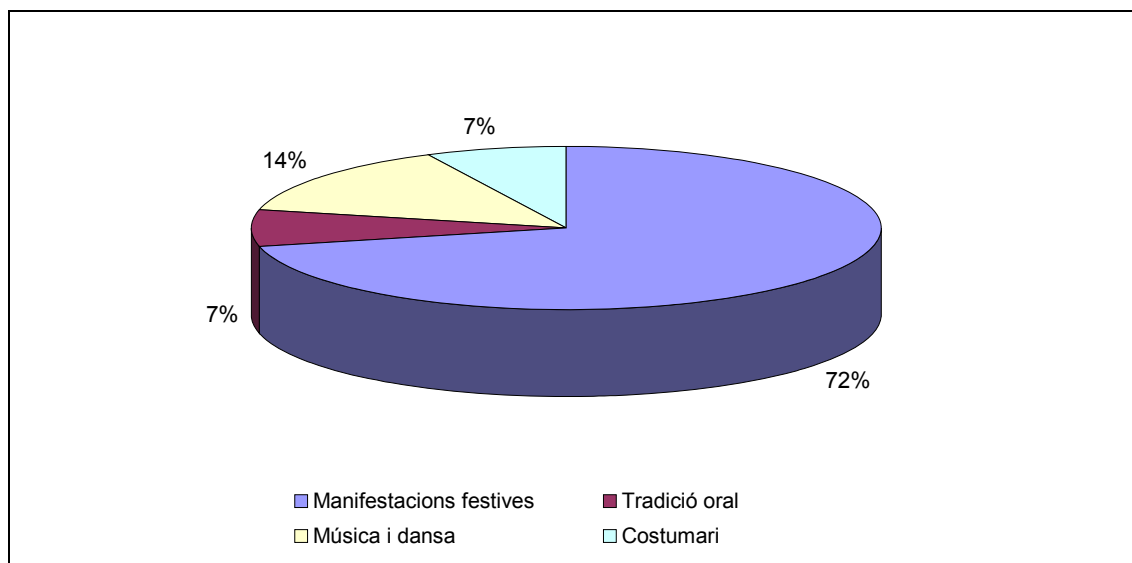
S'han localitzat dos fons bibliogràfics a Sant Vicenç, el de la casa de Can Pujol, amb volums datats entre els segles XVIII i XIX; i el de la colònia Borgonyà, que constituïa l'antiga biblioteca per als treballadors, on trobem alguns volums de finals del segle XIX escrits en anglès.

5.5. Patrimoni immaterial

En l'àmbit de patrimoni immaterial els elements es classifiquen en cinc tipologies:

- Manifestació festiva: festes populars locals més arrelades al territori.
- Tècniques artesanals: manifestacions singulars de la localitat relacionades amb activitats tradicionals, oficis, gastronomia...
- Tradició oral: referències de transmissió oral relacionades amb els llocs o elements locals.
- Música i dansa: manifestacions musicals tradicionals.
- Costumari: maneres de fer i costums pròpies de la localitat.

El patrimoni immaterial inventariat es pot quantificar en quinze elements patrimonials classificats en manifestacions festives, tècniques artesanals, tradició oral i música i dansa.

Percentatge de Patrimoni Immaterial per tipologies.

Manifestacions festives

Entre els sis béns relacionats amb el cicle festiu, veiem que cada nucli organitza unes activitats pròpies. Al nucli de Sant Vicenç, destaquen les Festes Majors de Sant Vicenç, d'Estiu i d'Hivern, així com l'Aplec de la Miraculosa, que es celebra entorn el Pedronet que hi ha a les afores del poble. També hi ha tres celebracions que han arrelat força els darrers anys: la calçotada, la festa de l'Arbre i el Mercat de l'Avet. Pel que fa a les colònies, a Vila-seca s'hi celebra la Festa Major, mentre que a Borgonyà, a part de la Festa Major, celebren el tradicional Aplec de Borgonyà i una Festa de Reis que manté l'estructura similar a la que es feia quan encara funcionava la fàbrica.

Tradició oral

A l'inventari hi trobem una referència oral d'origen no literari, que es correspon amb una expressió molt estesa a la comarca: "Esclatats de Sant Vicenç".

Música i dansa

Dins de la tipologia de música i dansa s'ha inclòs un dels elements més emblemàtics i distintius de Sant Vicenç: el Contrapàs Llarg "El Divino". Aquesta dansa, pràcticament caiguda en l'oblit a tot Catalunya, va poder ser transcrita pel cornamusaire santvicentenc Miquel Puigbò, popularment conegut com en "Quel de la Munda", esdevinent l'únic exemple de contrapàs sil·làbic que existeix. Des de l'any 1991 els santvicentencs han recuperat aquest ball de gran solemnitat. També hem inclòs una cançó denominada "al carrer més alt", que a Sant Vicenç té una lletra diferent a la que es coneix popularment.

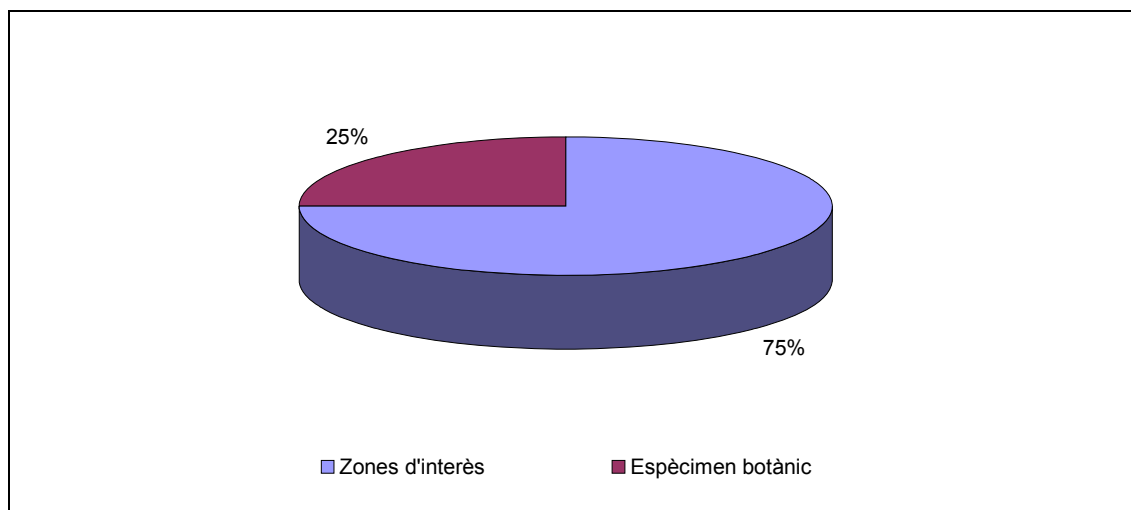
Costumari

S'ha recollit un antic costum de Sant Vicenç que s'ha denominat la Crida muda, que consistia en recollir el camal del pantaló per indicar que hi havia bou a la masia de la Torreta.

5.6. Patrimoni Natural

En l'àmbit de patrimoni natural els elements es classifiquen en dues tipologies:

- Zona d'interès: zones amb un valor ecològic, paisatgístic, zoològic, botànic...
- Espècimen botànic: elements botànics singulars

Percentatge de Patrimoni Natural per tipologies.

Zona d'interès

Dins d'aquesta tipologia, s'han inventariat un total de nou zones, entre els que hi ha el riu Ter i el Ges. També s'han inclòs les fonts naturals, sense estructures construïdes, com són la d'en Marcel, del Raig, dels di ssortats, de l a Palmerola i del Jon caret. Com a element de stacat, trobem el jardí de la torre dels Amos de Vila-seca, amb passeigs, estancs i fonts d'estil romàntic que transcorren entre uns magnífics exemplars de coníferes, plantats al segle XIX. També són de gran importància els espais enjardinats de la colònia Borgonyà, que li dónen un aspecte de stintiu en relació a les altres colònies que es van establir al riu Ter, típicament britànic.

Pel que fa als Espècimens botànics, s'han inclòs els següents arbres centenaris: la sequoia del mateix jardí de la torre dels amos de Vila-seca -un exemplar extraordinari que amida més de 40 metres-; els plàtans que hi ha a l'acabament d'aquesta finca, a tocar del canal; i el lledoner que hi ha al costat de la masia del Jolis.

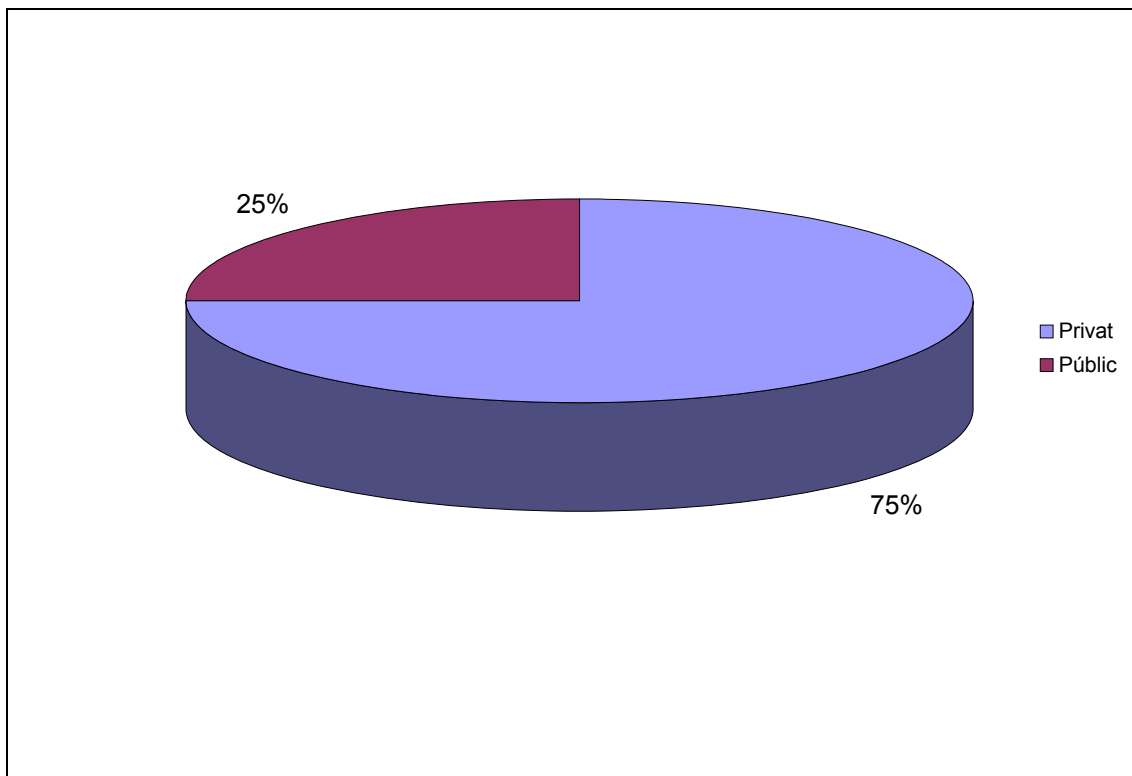
Jardí de la torre dels amos de Vila-seca

5.7. Estat actual dels elements inventariats

Titularitat

La titularitat dels béns fitxats són majoritàriament de caràcter privat. En tot cas, aquí caldria discernir entre propietaris individuals, com els propietaris del seu propi habitatge, i els propietaris institucionals, com ara el bisbat. Els elements de titularitat pública són eminentment elements urbans, fons documentals i d'imatges, zones d'interès i tot el patrimoni immaterial.

Percentatges de la titularitat dels béns.

Protecció legal

Al municipi de Sant Vicenç de Torelló hi consta un sol element que gaudeix de la màxima figura de protecció del patrimoni cultural català. Es correspon amb el Castell dels Torelló, que està declarat com a Bé Cultural d'Interès Nacional, mitjançant el Decret 22-04-1949, publicat al BOE 05/05/1949, integrat dins la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català.

Entre el patrimoni immoble que consta protegit com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL), tenim els elements que van ser declarats dins del Pla de Millora Urbana- Polígon Industrial de Borgonyà, aprovat l'any 2005 (DOGC 24/04/2006), en el que hi ha els següents béns:

- Xemeneia de Borgonyà
- Resclosa i Turbines de Borgonyà
- Edifici industrial 1
- Serveis públics de Borgonyà
- Edifici industrial 3

Mapa del Patrimoni Cultural
Sant Vicenç de Torelló (Osona)

- Edifici equipament públic E4A
- Xalet nº6 i xalet nº7

Hem d'afegir que dins el mateix Pla de Millora Urbana- Polígon Industrial de Borgonyà, es protegeixen els següents edificis segons la categoria de BPU:

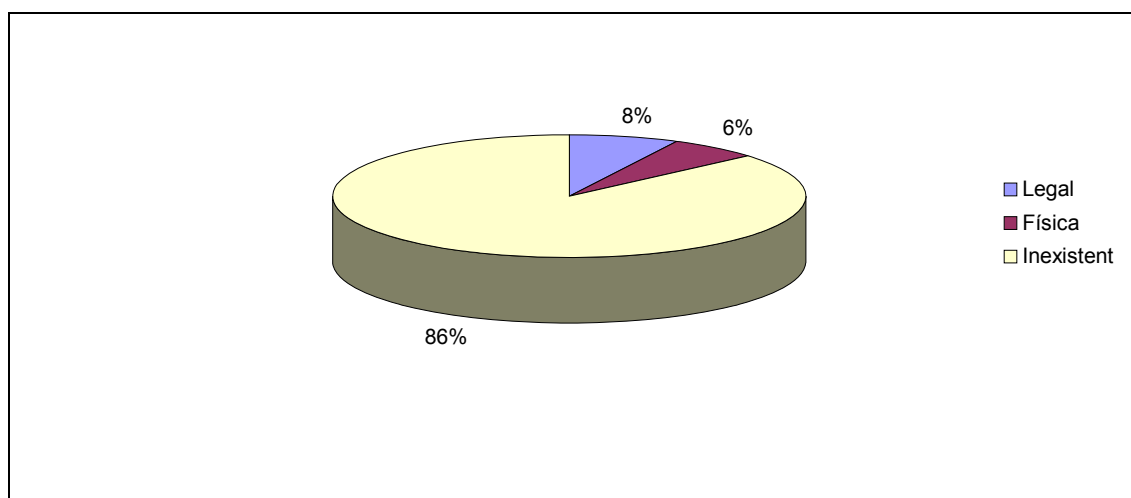
- Edifici equipament públic E4B
- Edifici industrial 5
- Nou magatzem de bales
- Menjador de Borgonyà

I segons la categoria de BIPCC:

- Oficines de Borgonyà
- Edifici industrial 2

D'altra banda, segons la Llei d'arxius i documents 10/2001 (DOGC 3437, 24/07/2001), els fons documentals que contenen documentació de més de 100 anys queden legalment protegits.

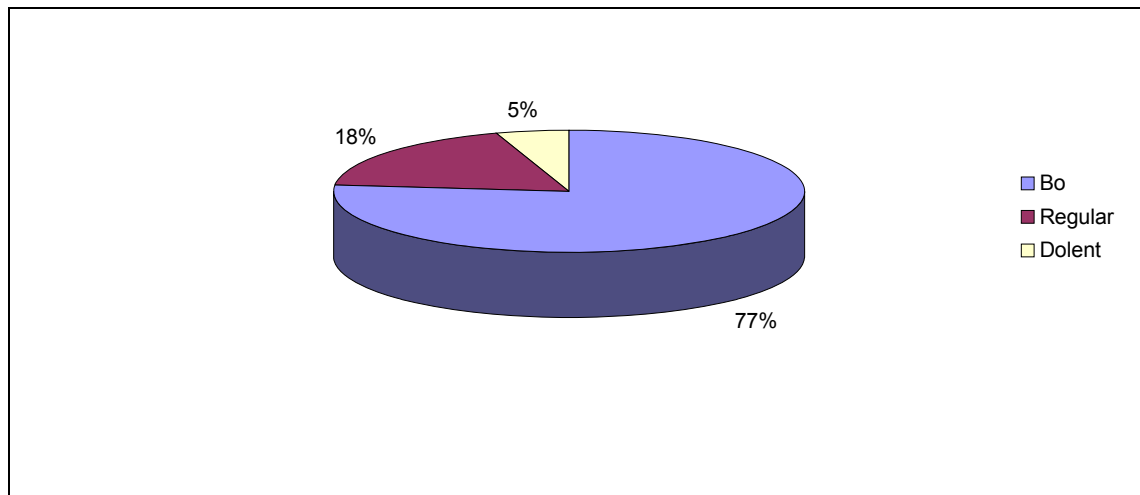
En resum, del total d'elements inventariats en el mapa del patrimoni cultural de Sant Vicenç de Torelló, un 86 % no tenen cap tipus de protecció, mentre que els que ho estan únicament representen un 8% del total, que estan situats en la seva totalitat (llevat del Castell dels Torelló) a la part industrial de la colònia Borgonyà.

Percentatges de la protecció existent dels béns.

Estat de conservació

A nivell general, l'estat de conservació del patrimoni cultural de Sant Vicenç de Torelló és bo, tot i que un 24% dels elements es troba en estat dolent o regular. Aquesta valoració està influïda pel manteniment que s'ha fet en la major part d'edificis per mantenir-ne la integritat, ja que la majoria es troben habitats.

Gràfic 9. Percentatges de l'estat de conservació dels béns.

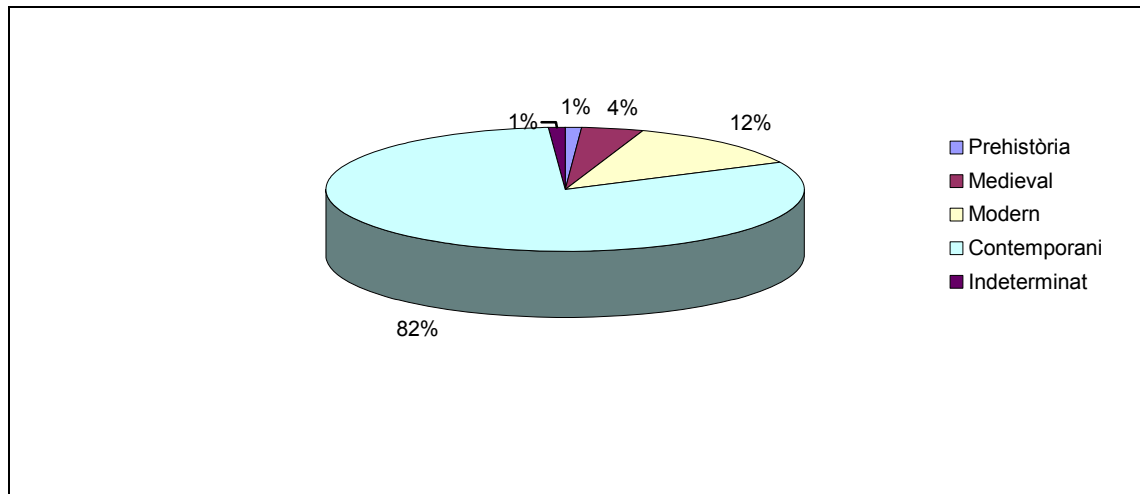
Tant el patrimoni documental com l'immaterial i natural presenten, en termes generals, un bon estat de conservació. En el primer cas, especialment dels fons documentals gestionats des dels arxius, estan conservats en condicions òptimes. En el cas del patrimoni immaterial, especialment de les manifestacions festives, tenen una bona acollida i estan força consolidats entre la població de Sant Vicenç de Torelló. El patrimoni natural, tot i que sovint amenaçat per l'expansió urbanística, es troba en força bon estat.

Hi ha una sèrie de béns que es troben en un estat millorable, ja sigui per presentar cert deteriorament, trobar-se coberts de vegetació o que s'hi hagin fet pintades vandàliques.

Cronologia

Pel que fa a la cronologia dels elements, podem observar com la major part corresponen als períodes modern i contemporani, en concret des de la segona meitat del segle XIX fins als nostres dies. Es tracta d'una estadística molt usual, que s'explica tant per la seva proximitat temporal com perquè és en aquest període quan es va produir un creixement més important de la població, associat a l'establiment de les colònies industrials de Vila-seca i Borgonyà, entorn de les quals s'ha generat una gran quantitat de patrimoni cultural.

Mapa del Patrimoni Cultural
Sant Vicenç de Torelló (Osona)

Percentatges de la cronologia dels béns.

Com veiem en el gràfic, el període modern és el segon més ben representat, ja que coincideix amb el moment de consolidació dels nuclis i la construcció de molts masos. Cal considerar que en els casos que a les fitxes hem aportat una cronologia compartida (per exemple: moderna i contemporània en alguns masos), en el gràfic estadístic consta la primera època. No obstant això, hi ha nombrosos elements, especialment masies, que la construcció actual és moderna o contemporània, però poden tenir antecedents medievals.

7. BIBLIOGRAFIA

2001: 10 anys de Contrapàs Llarg a Sant Vicenç de Torelló. Agrupació Cultural Sant

Vicenç de Torelló - Amics del Contrapàs Llarg. Sant Vicenç de Torelló. S/d. S/n.

ALBAREDA, J. (1989). *La Vall de Torelló en els segles XVIII i XIX*. Vic: Eumo Editorial.

ALBAREDA, J. (2005). *Les fonts que tenim. Osona i el Lluçanès*. Grup de Defensa del Ter: Manlleu, Vic: Eumo Editorial.

AMADES, J. (1937). "Refranys geogràfics", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, nú. 510. Barcelona: Centre Excursionista de Catalunya.

AMADES, J. (1982). *Folklore de Catalunya. Rondallística*. Barcelona: Editorial Selecta.

BARATECH, M. (2003). *Coats Fabra 100 anys d'història*. Barcelona: Editorial Interpress.

CAMPRODON, A. (1994). *Música tradicional popular de l'antic terme del Castell de Torelló: Cançons*. Torelló: Antoni Camprodon Rovira.

CAMPRODON, A. (1994). *Música tradicional popular de l'antic terme del Castell de Torelló: Danses*. Torelló: Antoni Camprodon Rovira.

CAMPRODON, A. (1994). *Música tradicional popular de l'antic terme del Castell de Torelló: Goigs*. Vol. 2. Torelló: Antoni Camprodon Rovira.

CAMPRODON, J. (1995). *El Ter: un riu per viure-hi. Una visió de la geografia física, la problemàtica i la gestió de la Conca del Ter*. Manlleu: Grup de Defensa del Ter.

CASTELLS, J. (1980). *Folklore torellonenc*. Torelló: Promotora Torelló.

CATALÀ, P. (1990). *Els Castells Catalans*. Barcelona: Rafel Dalmau.

COLOMER, P. [et al.]. (1996). *Borgonyà: una colònia industrial del Ter (1895-1995)*. Vic: Eumo Editorial.

COLLELLDEMONT, P. (1994). "Osona Nord", *Les Guies: El 9 Nou*. Girona: Edicions Periòdiques de les Comarques, DL.

DALMAU, A. (1994). *L'essència de Sant Pere de Torelló. Retalls i fets de la seva història*. Sant Pere de Torelló: Ajuntament de Sant Pere de Torelló.

DIVERSOS AUTORS (2005). *Inventari del Patrimoni vinculat als usos de l'aigua*. Consorci Alba-Ter.

EIZAGUIRRE, X. [et al.] (1985). *Estudis urbans 4. Torelló, Sant Vicenç, Sant Pere, Sant Hipòlit, Masies del Voltregà, Roda de Ter i Masies de Roda 1984*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Direcció General d'Urbanisme.

ERRA, A.; OCAÑA, M. (1992). *Esglésies romàniques. 118 testimonis arquitectònics de la història d'Osona*. Figueres: Carles Vallès, editor.

FELIU, A., coord. (2002). *Cent elements del patrimoni industrial a Catalunya*. Barcelona: Lunwerg Editores.

GAVÍN, J.M. (1981). *Inventari d'Esglésies. Osona. Vol. 15*. Barcelona: Artestudi edicions.

GINEBRA, R. (2005). "Els focs de jurisdicció eclesiàstica i el procés de recaptació del fogatge a Osona el 1360", *Ausa*. Vol. XXII. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs.

GONZÁLEZ, A., dir. (1999). "Plaça de l'Església de Sant Vicenç de Torelló". *La restauració objectiva. Memòria 1993-1998*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

GONZÁLEZ, A., dir. (2006). "Església parroquial de Sant Vicenç". *Conservació preventiva: última etapa. Memòria SPAL 1999-2001*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

GONZÁLEZ, A.; LACUESTA, R. (1984). *Memòria 1983. 1380-1980 Sis segles de protecció del patrimoni arquitectònic de Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

GONZÁLEZ, A.; LACUESTA, R.; LÓPEZ, A. (1990). *Com i per a qui restaurem. Objectius, mètodes i difusió de la restauració monumental*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

GONZÁLEZ, A.; ROVI RA, J. (1978). "Iglesia de Sant Vicenç de Torelló ", *On Diseño*, Barcelona: Aram Ediciones.

GUDIOL, J. (1916). *Excursió a Sant Vicens de Torelló*. Vic: Gazeta de Vich.

IGLÉSIES, Josep (1991). *El fogatge de 1497. Estudi i transcripció*. Barcelona: Fundació

Salvador Vives i Casajuana, Rafael Dalmau Editor.

Inventari del Patrimoni Cultural Immoble de Catalunya. Patrimoni Arqueològic i paleontològic. Sant Vicenç de Torelló (Osona). Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya.

Inventari del Patrimoni Cultural Immoble de Catalunya. Patrimoni Arquitectònic. Sant Vicenç de Torelló (Osona). Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya.

JUNYENT, E. (1987) . *Monuments romànics d'Osona*. Vic: Patronat d'Estudis Ausonencs.

LACUESTA, R., dir. (1991). *Actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*. Quaderns Científics i tècnics 3. Barcelona: Diputació de Barcelona.

LACUESTA, R.; GONZÁLEZ, X. (2008). *Ponts de la província de Barcelona. Comunicacions i paisatge*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

LÓPEZ, A., FIERRO, X. *Memòria d'excavació a l'església de Sant Vicenç de Torelló (Osona)*. Direcció General del patrimoni Cultural.

MARISTANY, M. (1998). *Els ponts de pedra de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Editorial 92.

MASFERRER, D. (1983). *Vilaseca, cent anys d'història*. Torelló: Comissió de Festes de la Colònia Vilaseca.

MASFERRER, J.M. (1979). *Sant Vicenç de Torelló* [inèdit]. MASFERRER, J.M. (1980). *El Castell de Torelló* [inèdit].

Novena dedicada á la Verge Santíssima de Borgonyà: que's venera en la sua parroquia de Sant Vicens de Torelló, bisbat de Vich. Vic: Impremta i llibreria de Ramon Anglada, 1885.

Pergamins de la Cúria del Castell de Torelló (de l'any 1381 al 1416). Torelló: Publicacions de l'Associació d'Estudis Torellonencs (1988).

PLADEVALL, A.; VINYETA, R. (1979). *La Vall de Torelló. Geografia i història*. Torelló: Editorial Celblau.

ROVIRA, J., dir. (1987). *Empúries: Revista de prehistòria, arqueologia i etnologia*. Núm. 45-46 (1983-1984). Barcelona: Diputació de Barcelona/ Museu Arqueològic de Barcelona.

ROVIRÓ, X. (2000). *100 llegendes de la Plana de Vic*. Col·lecció popular llegendes. Sant Vicenç de Torelló: El Farell Edicions.

Ruta per les masies de la Vall del Ges. Museu de la Torneria. 2010 [inèdit].

SELLARÈS, J.; PUJOL, J. (2001). *Petita història del Contrapàs Llarg de Sant Vicenç de Torelló*. Barcelona: Editorial Mediterrània.

SERRA, R. (2000). *Colònies tèxtils de Catalunya*. Manresa: Fundació Caixa Manresa, Barcelona: Angle Editorial.

SOBRINO, J.; MESQUIDA, D. (1999). *Memòria del projecte de Reforma i ampliació del "Pont dels Anglesos" sobre el riu Ter, a Sant Vicenç de Torelló*. Diputació de Barcelona.

SOLÀ, F. (1948). *Historia de Torelló*. Vol. I. Barcelona: Gráficas Marina.

SOLÀ, F. (1948). *Historia de Torelló*. Vol. II. Barcelona: Gráficas Marina.

SUREDA, M. (1983). "Las fuentes documentales sobre las Iglesias de Santa Càndia d'Orpí y Sant Vicenç de Torelló", *Empúries: revista del món clàssic i antiguitat tardana*. Núm. 45-45. Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

THOMASSA DE SUBIRÀ, L. (1963). *La Vall de Torelló*. Barcelona: Selecta.

TORRES, X. (1995). *La Vall de Torelló als segles XVI i XVII: una història de paraires i bandolers*. Vic: Eumo Editorial.

VINYES, J. (2003). "La rehabilitació de Vila-seca: passat i futur d'una colònia tèxtil del Ter", *Nous usos per a antics espais industrials*. Girona: Universitat de Girona.

VIGUÉ, J., dir. (1984). *Catalunya Romànica. Osona II*, vol. III. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

VIVES, R. (2003). *Proposta de treball per a la conservació i millora de l'ajardinament de la colònia industrial de Borgonyà*. [inèdit].

Pàgines web:

<http://www.santvicencdetorello.cat>

<http://www.festes.org>

<http://www.icc.cat>

<http://www.gnomonica.cat>

<http://www.gencat.cat>

<http://www.diba.cat>

<http://www.idescat.cat/>

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura

Comte d'Urgell, 187
Edifici del Relotge
08036 Barcelona
Tel. 934 022 566
Fax 934 022 825
o.patrimonio@diba.cat
www.diba.cat/opc